

# Obsah

## Úvod — 15

### I. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA A METODICKÉ POSTUPY

#### 1. Metodologická východiska — 22

1. 1. Obecné a jedinečné, obraz a dvůr — 22
1. 2. Osoba a příběh — 24
1. 3. Rekonstrukce, konstrukce, dekonstrukce — 25

#### 2. Metodické postupy — 28

2. 1. Sociálně-historická analýza — 29
2. 2. Mikrohistorická analýza — 29
2. 3. Biografická metoda — 29

#### 3. Rozbor použitých pramenů — 31

### II. POTRIDENTSKÝ MODEL KLERIKA A JEHO ROZVINUTÍ, MĚSTO ÚSTÍ NAD ORLICÍ, KONTINUITNÍ TRADICE FARNOSTI

#### 4. Potridentský model katolického diecézního kněze — 36

4. 1. Reforma kléru jako součást katolické reformace — 36
4. 2. Sebeuchopování kněžského stavu od raného novověku do II. vatikánského koncilu — 37
  4. 2. 1. Církev jako societas perfecta — 39
  4. 2. 2. Cursus honorum kléru a velký dvůr diecéze — 41
  4. 2. 3. Tři centrální slavnosti veřejně stvrzující nároky a výlučnost — 45
4. 3. Podněty katolického osvěcenství – vytvoření nového modelu působení kněze ve farní správě — 46
4. 4. Proměny světského kněžstva a kněžského působení v 19. století — 47

#### 5. Dějiny farnosti v Ústí nad Orlicí od konce 18. do začátku 20. století — 49

5. 1. Jan Leopold Mosbender (1732–1776) — 49
5. 2. Ikonografický program kostela — 51
5. 3. Jan Nepomuk Cibulka (1851–1888) — 51
5. 4. Dokončení ikonografického programu kostela — 53
5. 5. Tři kontinuitní tradice farnosti — 54

### III. VÁCLAV BOŠTÍK (1897–1934)

#### 6. Syn a student (1897–1918) — 58

#### 7. Voják rakousko-uherské armády (1916) — 60

#### 8. Seminarista (1918–1924), kaplan (1924–1933), administrátor (1933–1934) — 63

8. 1. Studium v bohosloveckém učilišti v Hradci Králové a kněžská formace v biskupském semináři v Hradci Králové — 63
8. 2. Studium v Římě a kněžská formace v české koleji *Bohemicum* — 67

8. 3. Začátek kněžského působení v Československu, příchod do Ústí nad Orlicí, „kauza“ farářovy dcery — 75
8. 4. Konkurzy na místo děkana v Ústí nad Orlicí — 78

#### **IV. ORLICKOÚSTECKÝ DĚKAN (1934–1942)**

- 9. Nová situace římskokatolické církve v českých zemích po roce 1918 — 82**
- 10. Pastorační působení v okresním městě ve 30. letech 20. století — 83**
  10. 1. Liturgie a sakrální architektura jako pastorační nástroj — 84
  10. 2. Dvorní architekti stavebníka Václava Boštíka, malý dvůr farnosti — 84
  10. 3. Působení v místní samosprávě, pozvolný vzestup v rámci klerického *cursus honorum* — 85

#### **V. VĚZEŇ (1942–1945)**

- 11. Nová situace římskokatolické církve v Protektorátu Čechy a Morava — 92**
- 12. Pastorační působení v Protektorátu Čechy a Morava — 93**
  12. 1. Projekty — 93
  12. 2. „Oprava varhan“ — 94
- 13. Odbojová činnost a věznění — 95**
  13. 1. Působení PVVZ na Orlickoústecku — 95
  13. 2. Internace v nacistických věznicích — 98
  13. 3. Internace v koncentračním táboře, pochod smrti — 100

#### **VI. NAVRÁTILEC A DUCHOVNÍ SPRÁVCE FARNOSTI (1945–1949)**

- 14. Obnova římskokatolické církve po druhé světové válce — 104**
- 15. Návrat orlickoústeckého děkana — 105**
  15. 1. Dvojití přivítání Václava Boštíka v Ústí nad Orlicí — 105
  15. 2. Revoluční národní výbor, místní národní výbor a kontinuita s předválečným uspořádáním a protektorátní přípravou — 107
  15. 3. Vyhánění Němců z Orlickoústecka — 108
- 16. Pastorační působení v okresním městě ve druhé polovině 40. let 20. století — 110**

#### **VII. DĚKAN, STATUTÁRNÍ ZÁSTUPCE FARNOSTI (1949–1961)**

- 17. Nová situace římskokatolické církve v Československu po únoru 1948 a po říjnu 1949 — 116**
  17. 1. Stalinismus v Československu – zápas s hierarchickou strukturou (1948–1953) — 116
  17. 2. Období budování tzv. lidové demokracie – začátek zápasu s vírou (1953–1960) — 118
- 18. Pastorační působení v okresním městě od konce 40. do konce 50. let 20. století — 120**
  18. 1. Liturgie a architektura – péče o detail — 120

- 18. 2. Svěcení neděle a svátků — 122
- 18. 3. Povinná veřejná prohlášení — 124
- 18. 4. Alfréd Piffil: Chrám a veriaci — 127
- 18. 5. Zrušená primice — 129
- 18. 6. Pohřeb Jaroslava Kociana — 131
- 18. 7. Výpověď za koledu — 133
- 18. 8. Václav Bíbus — 135
- 18. 9. Řeholní společenství v Ústí nad Orlicí — 136
- 19. Kontinuitní tradice farnosti v 50. letech 20. století — 139**
  - 19. 1. Konec manifestačního katolicismu, farnost jako uzavřený malý dvůr — 139
  - 19. 2. 150 let existence Cecilské hudební jednoty (1953) — 144
  - 19. 3. Nový betlém pro děkanský kostel (1958–1959) — 146
  - 19. 4. Zamýšlené změny ikonografického programu kostela:  
plán nové křížové cesty, neuskutečněný projekt rozšíření chrámu — 148
- 20. Kauzy stavebníka Václava Boštíka — 152**
  - 20. 1. Kauza opravy morového sloupu — 152
  - 20. 2. Kauza opravy hřbitovní zdi — 154
  - 20. 3. Kauza nechtěného lapidária – odstraňování soch světců  
a božích muk z ulic města — 156
  - 20. 4. Opravy kostela a kaplí ve farním obvodu Ústí nad Orlicí — 159
- 21. Rozpad velkého dvora diecéze — 160**
  - 21. 1. Episkopální schéma — 160
  - 21. 2. Nová diecézní elita a její legitimita, nový velký dvůr diecéze  
a jeho podoba v královéhradecké diecézi — 162
    - 21. 2. 1. Biskup Mořic Pícha (1931–1956) — 164
    - 21. 2. 2. Zmocněnci Jan Dolek a Václav Pešek – nástup a upevnění pozice — 168
    - 21. 2. 3. Pomocný a diecézní biskup Karel Otčenášek (1950–1956 a 1956–1998) — 170
    - 21. 2. 4. Generální vikáři Karel Keppl (1938–1947)  
a Ladislav Hronek (1950–1956) — 174
    - 21. 2. 5. Kapitulní vikáři Václav Javůrek (1956–1969) a Karel Jonáš (1969–1990) — 176
    - 21. 2. 6. Vikáři, sekretáři vikariátů — 179
    - 21. 2. 7. Tajná struktura diecéze — 186
    - 21. 2. 8. Obměna konzistoře — 188
    - 21. 2. 9. Podvolení velkého dvora diecéze — 190
  - 21. 3. Elita vzdálená od dvora — 192
  - 21. 4. Osamocenosť diecézního kněžstva — 195
  - 21. 5. Václav Boštík, představitel elity vzdálené od velkého dvora diecéze  
a jeho specifický legalismus — 197
  - 21. 6. Václav Boštík a lokální církevní politika — 198
    - 21. 6. 1. Výuka náboženství — 200
    - 21. 6. 2. Zásahy a uvažované zásahy do malého dvora farnosti — 201
    - 21. 6. 3. Příklady dalších témat — 204

## **VIII. KNĚŽ BEZ KOSTELA (1961–1963)**

### **22. Situace římskokatolické církve v období reálného socialismu — 208**

- 22. 1. Období reálného socialismu – pokračování zápasu s vírou (1960–1971) — **208**
- 22. 2. Církev jako instituce — **209**
- 22. 3. Církev jako sociální struktura — **211**
- 22. 4. Církev jako nositelka křesťanských idejí — **214**
- 22. 5. Zřetelné výsledky ateizačního tažení v Ústí nad Orlicí — **215**

### **23. Odebrání státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti — 217**

- 23. 1. Cesta k odebrání státního souhlasu — **217**
- 23. 2. Důvody oslabení pozice orlickoústeckého děkana — **220**
- 23. 3. Pozice Václava Boštíka v letech 1961–1963 — **223**
- 23. 4. Administrátor František Tesař — **225**

### **24. Smrt a pohřeb Václava Boštíka — 226**

#### **25. „Náš pan děkan“ – nárys významu a hodnocení — 229**

- 25. 1. Farnost bez „zlatých 60. let“ – periodizace dějin orlickoústecké farnosti (nejen) v prvních dvou třetinách 20. století — **229**
- 25. 2. Shrnutí pastoračních důrazů děkana Václava Boštíka a jejich proměn v letech 1934–1963 — **230**
  - 25. 2. 1. Využití kontinuálních tradic farnosti jako konstitutivních; nové tradice — **230**
  - 25. 2. 2. Nový ikonografický a užitný program kostela — **230**
- 25. 3. Reakce děkana Václava Boštíka na nacistické a komunistické totalitní panství — **231**
  - 25. 3. 1. Střední proud diecézního kléru? — **232**
  - 25. 3. 2. Ambivalentnost přístupu středního proudu: mravní kompromis, přirozený zákon — **234**

## **IX. EPILOGY (1963–1984 A DOSUD)**

### **26. Děkan Václav Boštík v několika vrstvách paměti — 240**

- 26. 1. Rukopisné dílo Ludmily Ehlové (1965–1966) — **240**
- 26. 2. Ústí nad Orlicí československou Tiranou (1964) — **242**
- 26. 3. Ten, který již nechce rehabilitaci (1968) — **244**
- 26. 4. Krajský zpravodaj SDK PIT (1975) — **245**
- 26. 5. Administrátor Josef Kajnek (1978–1984) — **246**

**Závěr — 249**

**Seznam použitých pramenů a literatury — 254**

**Resumé — 281**

**Seznam zkratek — 282**

**Obrazová příloha — 283**

**Jmenný rejstřík — 312**